

بررسی عوامل اجتماعی موثر در وقوع نزاع دسته جمعی در شاهرود

طاهره میرساردو^۱، علیرضا مرتضی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۰۵/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۰۹/۰۳

چکیده

زمینه: گسترش خشونت و رفتارهای خشن در جوامع کنونی مسئله‌ای بغرنج است که روز به روز اثرات نامطلوبی در حیات فردی، خانوادگی و اجتماعی افراد بر جای گذاشته و ریشه دار شدن آن موجب نابسامانی‌های اجتماعی فراوان شده است؛ بر این اساس، هدف اصلی مقاله حاضر «بررسی عوامل اجتماعی موثر در وقوع نزاع دسته جمعی در شهرستان شاهرود» بوده است. روش تحقیق: این پژوهش از نوع پیمایشی بوده و جامعه‌ی آماری آن بر اساس آمار ارائه شده از سوی مرکز تحقیقات کاربردی شهرستان شاهرود در مجموع سال‌های ۱۳۸۹ - ۱۳۹۰، ۳۱۹ نفر در نزاع دسته جمعی مشارکت داشته‌اند و به خاطر حمایت از افشاء هویت متهمین، محقق از روش نمونه‌گیری زنجیره ای ۹۰ نفر از افراد نزاع‌گری که در طی این دو سال به نزاع دسته جمعی پرداخته‌اند یافته، همچنین ابزار اندازه‌گیری این پژوهش پرسشنامه بوده است. نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیق نشان داد که: متغیرهای کنترل اجتماعی پلیس ($r=0/365$)، تعریف مثبت نزاع ($r=0/322$) در سطح یک درصد و فیزیک افراد ($r=0/234$) در سطح ۵ درصد معنی‌دار بود. از طرفی متغیر کنترل اجتماعی والدین ($r=-0/253$) همبستگی منفی و معنی‌داری با نزاع دسته جمعی نشان داد. همچنین متغیرهای مستقل بازی‌های رایانه‌ای، فیلم سینمایی و اکشن و وضعیت اشتغال رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته نشان ندادند.

واژگان کلیدی: نزاع دسته جمعی، کنترل اجتماعی پلیس، شهرستان شاهرود.

^۱ استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار.

مقدمه

خشونت و نزاع پدیده‌ای است که قسمت اعظم تاریخ مدون انسان پیرامون آن رقم خورده است. کوالسکی بر اساس پژوهش‌های انجام شده خود می‌نویسد: از ۵۶۰۰ سال قبل تا امروز، بشر فقط ۲۹۲ سال در صلح و صفا گذرانده و بقیه را در جنگ و ستیز بوده است (باقری، ۱۳۸۷؛ ۲). خشونت و پرخاشگری یک معضل اجتماعی در جوامع ما می‌باشد که بر زندگی هزاران نفر در هر سال تاثیر می‌گذارد. خشونت‌های شدید بر علیه جان و مال افراد باعث ایجاد ترس در جامعه شده است. خشونت و جرائمی همچون نزاع، قتل، همسرکشی، آدم ربایی و تهدیدات جدی بر علیه امنیت جامعه از این جمله می‌باشند، ترس از خشونت هم می‌تواند تحرک و آزادی افراد را کم کند و هم باعث می‌شود که آنها نتوانند بطور مناسب در فعالیت‌های اجتماعی شرکت کنند. خشونت و پرخاشگری، در سطوح جنبه‌های مختلف معضلی بزرگ و جهانی به شمار می‌آید و ریشه بسیاری از جرایم، نابسامانی‌ها و انحراف‌ها را باید در این امر جستجو کرد. در یک نگاه، عامل انحطاط اخلاقی و سقوط معنوی بسیاری از افراد، گروه‌ها و جوامع، خشونت و پرخاشگری است و جنگ، تجاوز، ترور، تخریب، ضرب و جرح و قتل، مصادیق بارز این جنبه رفتار انسان به شمار می‌آید (مسعود آذربایجانی... [او دیگران] ۱۳۸۵؛ ۲۹۷).

بیان مساله

نزاع و درگیری یکی از مصادیق خشونت در جوامع بوده و پدیده‌ای اجتماعی است که در تمام دوره‌ها کم و بیش دیده می‌شود. در گذشته این پدیده عامل ماندگاری بسیاری از انسان‌ها، جوامع، تمدن‌ها و فرهنگ‌ها بوده است. این مسئله و چگونگی استفاده از آن در گذشته در مسائلی چون دفاع از آب، خاک، حیثیت، فرهنگ و تمدن و غیرت و حمیت مطرح بوده است. امروزه نزاع دسته جمعی یکی از شاخص‌های مهم وجود خشونت در جامعه تلقی می‌شود که بین افراد به وقوع می‌پیوندد و همه ساله بر اساس آمار و اخبار، تعدادی قربانی می‌گیرد. بنا به گفته

رئیس پلیس پیشگیری ناجا، بیشترین آمار نزاع دسته جمعی در سال ۸۹ در سه استان کهگیلویه و بویر احمد، چهارمحال بختیاری و خوزستان اختصاص دارد. همچنین او از تشکیل ۲۸۰۰ پرونده نزاع دسته جمعی در این سال خبر داد. نیروی انتظامی با انتشار گزارشی از خلاصه وضعیت جرایم جنایی کشور بیان کرد: بیشترین انگیزه قتل‌هایی که با سلاح سرد رخ داده، مربوط به نزاع و اختلافات قبیلی بوده است. نیروی انتظامی درباره سهم وقوع قتل با سلاح سرد اعلام کرد: از سال ۸۰ تا پایان سال ۸۹ سهم وقوع قتل با سلاح سرد به نسبت کل قتل‌های صورت گرفته در نوسان بوده و در مقایسه با سال ۸۰ با رشد ۶/۶ درصدی در سال گذشته ۴۴/۳ درصد از قتل‌ها به وسیله سلاح سرد به وقوع پیوسته است. بنابر گزارش پلیس، سوابق موجود نشان می‌دهد؛ در قتل‌هایی که با سلاح سرد رخ داده بیشترین انگیزه مربوط به نزاع و اختلافات قبیلی بوده است. به طوری که در سال ۸۹، چهارصد فقره از قتل‌هایی که با سلاح سرد رخ داده است با انگیزه نزاع و اختلافات قبیلی بوده و در تحقیق از متهمان این پرونده‌ها مشخص شده که بر حسب عادت و بدون توجه به پیامدها و عواقب استفاده از چاقو، این افراد اقدام به حمل آن کرده و در درگیری و نزاع برای ترساندن یا دفاع از خود در برابر مهاجم از چاقوی همراه خود استفاده کردند (پیام استان سمنان / ۱۳۹۰). بر اساس آمار و ارقام در سال ۱۳۸۰ در دادگاه‌های عمومی سراسر کشور، روزانه به حدود ۱۶۲۶ پرونده خشونت رسیدگی شده که معادل بیش از ۲۰۰ پرونده در روز و ۲۵ پرونده در ساعت است. آمار و ارقام ارائه شده قوه قضاییه نشان می‌دهد که از سال ۱۳۷۶ لغایت ۱۳۸۰، استان سمنان با (۸۵۹ پرونده) رتبه دوم را به خود اختصاص داده است (صدیق سروستانی، ۱۳۸۷؛ ۱۱۶). با توجه به آمار نزاع دسته جمعی و میانگین فراوانی آن در سال‌های ۱۳۷۶ لغایت ۱۳۸۱، میزان توزیع این پدیده در استان سمنان به ازای هر یکصد هزار نفر به ترتیب سال‌های مذکور برابر با ۰/۷، ۱۵/۷، ۲۶/۱، ۲۲/۳، ۳۰/۹، ۲۹/۲، ۱۵/۴ که دارای میانگین ۲۱ می‌باشد و رتبه سوم را به خود اختصاص داده است (همان منبع: ۱۲۰). طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰، در مجموع ۸۳ مورد نزاع دسته جمعی در سطح شهرستان شاهرود ثبت شده است

که به ترتیب سال‌های مذکور برابر با ۱۳، ۱۱، ۱۱، ۱۵، ۱۳، ۲۰ مورد می‌باشد و بیشترین آمار نزاع دسته جمعی ثبت شده مربوط به سال ۱۳۹۰ و با ۲۰ مورد نزاع می‌باشد، در مجموع نزاع‌های صورت گرفته طی این سال‌ها، ۱۷ نفر کشته و ۲۵۴ نفر مجروح شده‌اند که بیشترین آمار کشته شده‌ها مربوط به سال‌های ۱۳۸۹ - ۱۳۹۰ با تعداد ۴ کشته برای هر سال می‌باشد. در مجموع سال‌های ۱۳۸۹ - ۱۳۹۰، ۳۱۹ نفر در نزاع دسته جمعی مشارکت داشته‌اند که طی این مسئله ۹۰ نفر مجروح و دچار صدمه بدنی شده‌اند که بیشترین آمار نزاع و مجروحین مربوط به این دو سال می‌باشد. همچنین بر اساس آمار و ارقام طی سال‌های ۸۵ - ۹۰، در مجموع ۱۹ مورد نزاع دسته جمعی مسلحانه به وقوع پیوسته است که بیشترین وقوع و کشته درگیری جمعی مسلحانه مربوط به سال ۱۳۹۰ با ۱۰ مورد نزاع مسلحانه با سلاح گرم است (مرکز تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی شهرستان شاهرود، ۱۳۹۰).

آری نزاع دسته جمعی که یکی از انواع خشونت در جوامع تلقی می‌شود و علل وقوع آن ممکن است تحت عوامل مختلف باشد که طی وقوع آن بین جمعی از افراد جامعه درگیری فیزیکی به وجود آمده و موجب ضرب و جرح و حتی قتل یک یا چند نفر شود. با توجه به آمار مربوطه در مورد نزاع دسته جمعی که مختصراً بیان شد و واقعیتی که ما با آن رو به رو هستیم این سوال مهم پیش می‌آید که: چرا نزاع‌های دسته جمعی در شهرستان شاهرود زیاد است و هر ساله قربانی می‌گیرد؟ برای پاسخ دادن به این سوال سعی شده است با استفاده از پارادایم اثبات‌گرا و ترکیبی از نظریه‌های یادگیری اجتماعی، کنترل اجتماعی و فشار اجتماعی و نتایج تحقیقات پیشین صورت گرفته پاسخی مناسب ارائه شود.

اهداف تحقیق

هدف عمده و اصلی این پژوهش «شناخت عوامل اجتماعی موثر در وقوع نزاع‌های دسته جمعی در شهرستان شاهرود» در کنار این هدف کلی، اهداف جزئی نیز دنبال خواهیم کرد.

تعیین اهداف جزئی تحقیق موجب می شود که هدف کلی بیشتر قابل دسترس باشد. اهداف جزئی که در این تحقیق به آن پرداخته خواهد شد شامل موارد زیر است:

- ۱- شناخت رابطه کنترل اجتماعی و وقوع نزاع دسته جمعی
- ۲- شناخت رابطه یادگیری اجتماعی و وقوع نزاع دسته جمعی
- ۳- شناخت رابطه بیکاری و وقوع نزاع دسته جمعی

پیشینه تحقیق

انسان همواره برای شناخت پدیده های تاثیر گذار بر زندگی و رفتار خود و افزایش این شناخت کوشیده است. مطالعه‌ی پیشینه این کوشش ها، جوینده را با وقایعی که در این مسیر اتفاق افتاده آشنا می سازد و او را در فهم دیدگاه های متفاوتی که در زمینه ی فهم و تبیین این پدیده ها مطرح است، یاری می دهد. سابقهٔ بررسی رفتارهای کجروانه هم با تاریخ تفکر اجتماعی هم عنان است، زیرا اندیشمندان اجتماعی پیوسته به شناسایی و تدوین چارچوب های حاکم بر زندگی اجتماعی و موارد تخلف از این قالب ها اهتمام داشته اند (سلیمی و داوری، ۱۳۸۵؛ ۷).

پیشینه مطالعات داخلی

در پژوهشی تحت عنوان توصیف و تبیین جامعه شناسی نزاع جمعی در استان لرستان که توسط عبدالهی و چلبی (۱۳۷۲) انجام گرفت. محققان به منظور گرد آوری اطلاعات از روش پیمایشی، تحلیل محتوا و اسنادی بهره گرفته اند. جامعه آماری این پژوهش، جامعه های عشایری، روستایی و شهری استان لرستان بوده اند. یافته های این پژوهش نشان می دهد بطور کلی میزان انسجام عام که از ویژگی های مهم اجتماع عام است در سطح استان نسبتا ضعیف است و تحلیل ها نشان می دهد یکی از عوامل مهم نزاع های جمعی در استان لرستان همین ضعف انسجام عام است، جایی که انسجام وجود داشته باشد در واقع مشارکت

اجتماعی بیشتر و فراگیرتر است و میزان انسجام عام در مناطق شهری بیش از روستا و در مناطق روستایی بیش از مناطق عشایری می باشد. در پژوهشی تحت عنوان «تحلیل بر تنش های قومی در ایران» در سال ۱۳۸۳ توسط پورافکاری انجام گرفت. محقق در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات از روش میدانی و با اتکا به اسناد و مدارک استفاده نموده است و یافته های این تحقیق نشان می دهد که این مساله بیشتر در میان خانواده هایی با درآمد کمتر رخ می دهد و علل این تنش ها را می توان ابعاد فرهنگی، محیط طبیعی، عوامل اجتماعی، قوم گرایی، عدم آشنایی مردم این مناطق با قوانین اسلامی، ضعف مالی و تعصبات شدید قومی در ایجاد و بروز تنش های قومی موثر بوده اند. در پژوهشی تحت عنوان بررسی علل و عوامل جامعه شناختی بروز نزاع و درگیری و پیامدهای آن که توسط خراطها و جاوید در سال ۱۳۸۴ در شهر تهران انجام گرفت که یافته های این تحقیق و پژوهش نشان می دهد که عواملی نظیر وجود آسیب ها و مسائل اجتماعی، ضعف در کنترل و نظارت اجتماعی، کژکارکردهای برخی نهادها و سازمان ها، عدم حاکمیت قانون، پراکندگی و فراوانی کانون های نزاع و درگیری از عوامل مهم بروز نزاع و درگیری در شهر تهران هستند. نظری در مطالعه ای با عنوان بررسی عوامل اجتماعی - فرهنگی موثر بر گرایش به نزاع جمعی (۱۳۸۶) به بررسی موضوع نزاع پرداخته است. این تحقیق در شهرستان های منتخب استان ایلام و از جامعه آماری سه شهرستان ایلام، شیروان چرداول و ایوان (۱۵ ساله و بالاتر) بوده است که ۳۸۴ نفر بر اساس فرمول کوکران و به روش نمونه گیری طبقه ای چند مرحله ای انتخاب شدند و ابزار گردآوری اطلاعات این پژوهش پرسشنامه بوده است. یافته های این پژوهش نشان می دهد: الف) گرایش به نزاع در بین جامعه مورد بررسی متوسط به بالا بوده است. ب) از بین متغیرهای منتقل مطرح شده، تاثیر کل متغیرهای پرخاصگری و قوم گرایی (به میزان برابر) بر متغیر گرایش به نزاع جمعی، بیش از سایر متغیرها می باشد. ج) تاثیر متغیرهای کنترل اجتماعی به گرایش به نزاع جمعی کاهنده بوده است.

پیشینه مطالعات خارجی

تحقیقی تحت عنوان ستیز گروهی در جامعه ابتدایی توسط گوالداستین و سگال (۱۹۸۳) صورت گرفته است که نتیجه این پژوهش مشخص می کند که ستیز انسان ها بسیار محدود و فقط برای غنیمت و غارت، بیگانه ترسی، خودنمایی و تلافی جویی صورت می گرفت. امروزه رفتار خشن در سراسر جهان به شکل قابل توجهی وجود داشته لیکن طبق این تحقیق انجام شده رفتار خشن را در بعضی جوامع نمی توان بطور واقعی مشاهده کرد و در بعضی جوامع به وفور مشاهده می شود. این دو در الگوهای پرخاشگری نیز تفاوت های مهمی را مشخص کردند. نوری در مطالعه ای با عنوان حل نزاع در ایرلند شمالی از سال ۱۹۹۸: بررسی دیدگاه انجمن مشارکت در قدرت به موضوع نزاع پرداخته است. محقق در این تحقیق به بررسی روند حل نزاع در ایرلند شمالی از سال ۱۹۹۸ به بعد پرداخته، تبعات و دستاوردهای اتخاذ رویکرد انجمنی در آن را با استفاده از تعاریف و وعده های نظریه انجمنی بر می شمرد. یافته های این پژوهش نشان می دهد که سیاست دولت بریتانیا در قبال ایرلند شمالی از زمان آغاز به کار دولت تونی بلر در سال ۱۹۹۷ سیاست دولت کارگر برای حل نزاع در ایرلند شمالی بر پنج اصل است: تفویض اختیارات، مشارکت در قدرت، فراگیری، اتخاذ رویکرد دو حزبی و رویکرد بالا به پایین استوار بوده است. همچنین از آنجا که وعده های نظریه انجمنی تامین ثبات سیاسی و دموکراسی در جوامع متفرق است، تحلیل وضعیت ثبات سیاسی و دموکراسی پس از امضای معاهده صلح بیانگر موفقیت نسبی اتخاذ رویکرد انجمنی برای حل نزاع در ایرلند شمالی می باشد.

چارچوب نظری تحقیق

هر بررسی علمی و تجربی از نزاع جمعی بدون رجوع به نظریه های انحرافات خام و نارساست، بنابر این در تحقیق حاضر کوشش شده تا چارچوب نظری ترکیبی از پارادایم اثبات‌گرا و ترکیبی از نظریه های یادگیری اجتماعی، کنترل اجتماعی و فشار اجتماعی برای ساخت چارچوب نظری تحقیق استفاده شود.

نظریه یادگیری اجتماعی:

کانون توجه نظریه های یادگیری، شیوه های فراگیری کجروی است و این مضمون در قالب- های متفاوتی از جمله، جامعه پذیر شدن فرد در خرده فرهنگ های ناهمنوا مورد بحث قرار گرفته است، با این استدلال که با وجود خرده فرهنگ های بسیار متفاوت در جوامع امروزی، بسیار اتفاق می افتد که رفتاری بر اساس همنوایی با هنجارهای یک خرده فرهنگ خاص صورت بگیرد و بیرون از آن خرده فرهنگ کجروانه تلقی شود (سلیمی، داوری، ۱۳۸۵؛ ۳۹۷ - ۳۹۸). ساترلند جرم را به آنچه که تفاوت ارتباطات نامیده است مربوط می داند. مفهوم تفاوت ارتباطات بسیار ساده است. در جامعه ای که دارای خرده فرهنگ های گوناگون متعددی است برخی محیط های اجتماعی معمولاً مشوق فعالیت های غیر قانونی هستند در صورتی که محیط های دیگر چنین نیستند. افراد از طریق ارتباط با دیگران که حامل هنجارهای تبهکارانه هستند بزهکار یا تبهکار می شوند (گیدنز، ۱۳۷۶: ۱۵۹). نظریه ساترلند دو عنصر اصلی دارد. محتوای آنچه آموخته می شود، که عبارت است از شگردهای ویژه‌ای برای ارتکاب جرم، یعنی انگیزه های متناسب، رانش‌ها، منطق گری ها و نگرش ها و کلی تر از آن، «تعریف های موافق نقض قانون». تمامی اینها عناصر شناختی اند یعنی، تمامی اینها ایده اند نه رفتار (جرج ولد، ۱۳۸۰: ۲۵۳). نظریه تقلید تارد در ارتباط با نفوذ رسانه‌های تصویری و نقش های جنایی قهرمانان فیلم ها و سریال‌ها بر رفتار جوانان و همچنین تأکیدش بر مبادی اجتماعی بزهکاری و جرم، بیشترین تأثیر را در تفکر روانشناسی اجتماعی و جرم شناسی در اروپا و آمریکا بر جا گذاشت. تارد بر آن است که فرایند کسب رفتار انحرافی از طریق تقلید که مبتنی بر تجربه‌های یادگیری مشاهده‌ای

است، انجام می شود (بخشنده و همکاران، ۱۳۸۷؛ ۵۱). از دیدگاه یادگیری اجتماعی و پیوند افتراقی ساترلند، نزاع دسته جمعی مانند دیگر اشکال بزهکاری، معلول خرده فرهنگ ناهمنوا جامعه است. زمانی که افراد، از طریق هم نشینی و ارتباط با حاملان هنجارهای کجروانه و فرهنگ های کجرو، یاد می گیرند که چگونه به نزاع دسته جمعی بپردازند. بر اساس دیدگاه یادگیری اجتماعی و قوانین تقلید تارد، نزاع دسته جمعی مانند دیگر اشکال بزهکاری، معلول فرایند کسب رفتار انحرافی از طریق تقلید از رسانه ها به خصوص فیلم های اکشن و بازی ها می باشد.

نظریه کنترل اجتماعی:

فرض اصلی این است که همچنان که فروید گفته افراد بطور طبیعی تمایل به کج رفتاری دارند و اگر تحت کنترل قرار نگیرند چنین می کنند و کج رفتاری اشخاص، بیش از آنکه ناشی از نیروهای محرک به سوی نابهنجاری باشد محصول عدم ممانعت است (صدیق سروستانی، ۱۳۸۶: ۵۱). بر همین اساس می توان دید که در این تبیین ها، بر خلاف تبیین های دیگر تمایلی به یافتن انگیزه ها و علل رفتار کجروانه وجود ندارد و بیشتر به موقعیتی توجه می شود که در آن، افراد برای انجام اینگونه رفتارها آزادی بیشتری به دست می آورند. به بیان دیگر، این نحوه تبیین، وقوع کجروی را بر حسب وجود ضعف در فرایند کنترل اجتماعی در جامعه و ناکارآمدی آن در هر دو بعد درونی و بیرونی تبیین می کند و مدعی است: هنگامی که کنترل اجتماعی به اندازه کافی قوت داشته باشد، از وقوع کجروی جلوگیری می شود. اما وقتی کنترل های داخلی یا خارجی ضعیف بوده یا از هم پاشیده باشد، رفتار کجروانه ظاهر می گردد (سلیمی، داوری، ۱۳۸۵؛ ۳۹۰). از دیدگاه کنترل اجتماعی، نزاع جمعی مانند دیگر اشکال بزهکاری، معلول کاهش فقدان نظارت و کنترل اجتماعی است. بر اساس نظریه کنترل می توان گفت، زمانی کنترل اجتماعی پلیس در جامعه ضعیف گردد متقابلاً یکپارچگی اجتماعی دستخوش زوال و نقصان می شود که خود به کاهش اقتدار ناشی

از یکپارچگی شده و بالاخره در اثر آن گرایش به نزاع جمعی بیشتر می شود. بر اساس نظریه کنترل می توان گفت، زمانی که کنترل والدین بر فرزندان ضعیف گردد متقابلاً گرایش به سوی سوی گروه های منحرف بیشتر می شود که این خود سبب گرایش به رفتار انحرافی و نزاع جمعی می گردد.

نظریه فشار:

سوال اصلی در نظریه فشار این است که چرا مردم کج رفتاری می کنند و پاسخ کلی این نظریه به این سوال این است که عواملی در جامعه برخی مردم را تحت فشار قرار می دهند و آنان را مجبور به کج رفتاری می کنند. رابرت مرتن این فشار را ناشی از عدم توانایی شخص در دستیابی به اهداف مقبول اجتماعی می داند (صدیق سروستانی، ۱۳۸۶؛ ۴۴). به اعتقاد مرتن موضوع تحلیل ساختی - کارکردی باید دارای ملاکی الگودار و تکرار شونده باشد و بتواند انگیزه- های ذهنی و کارکردهای ساختی را متمایز کند. از این نگره ساخت اجتماعی یعنی ترکیب انتظام اجتماعی و وسایل پذیرفتنی برای دستیابی به اهداف است (محمدی اصل، ۱۳۸۸؛ ۱۲۹).

فرضیه های تحقیق

با توجه به چارچوب نظری تحقیق و نظریه های آن، فرضیات ذیل بر اساس این نظریه ها قابل نتیجه گیری می باشد.

۱- به نظر می رسد بین کنترل والدین و گرایش افراد به نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد.

۲- به نظر می رسد هر قدر کنترل اجتماعی پلیس در جامعه کمتر باشد، گرایش افراد به نزاع دسته جمعی نیز بیشتر است.

۳- به نظر می رسد در مناطق و محله هایی که نزاع دسته جمعی در بین ساکنان آن تعریف مثبتی دارند احتمال مشارکت افراد در نزاع در این مناطق بیشتر است.

۴- به نظر می رسد بین تماشای فیلم های خشن و مشارکت افراد به نزاع دسته جمعی رابطه معنادار وجود دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق این پژوهش پیمایشی بوده و جامعه آماری آن بر اساس آمار ارائه شده از سوی مرکز تحقیقات کاربردی شهرستان شاهرود در مجموع سال های ۱۳۸۹ - ۱۳۹۰، ۳۱۹ نفر در نزاع دسته جمعی مشارکت داشته اند و به خاطر حمایت از افشاء هویت متهمین، محقق از روش نمونه گیری زنجیره ای ۹۰ نفر از افراد نزاع گری که در طی این دو سال به نزاع دسته جمعی پرداخته اند یافته، همچنین ابزار اندازه گیری این پژوهش پرسشنامه بوده است.

اعتبار و پایایی

برای اعتبار شاخص ها از اعتبار صوری استفاده شده است. برای سنجش پایایی شاخص ها و میزان همبستگی درونی گونه هایی که شاخص ها را تشکیل می دهند، ابتدا حدود ۲۰ پرسشنامه قبل از پرسشنامه اصلی پر شده و با استفاده از آلفای کرونباخ همبستگی درونی و بر اساس آزمون، آزمون مجدد گویه هایی که شاخص ها را تشکیل می دهند سنجیده شده است که آلفای کرونباخ گویه ها ۷۴ درصد بوده و در نهایت پرسشنامه اصلی تحقیق تدوین شده است.

یافته های تحقیق

یافته های توصیفی:

سن: بر اساس نتایج به دست آمده، از مجموع ۹۰ نفر پاسخگوی مرد مورد بررسی در این تحقیق به ترتیب ۸/۹ درصد در گروه سنی ۱۱-۲۰ سال، ۶۶/۷ درصد در گروه سنی ۲۱-۳۰

سال، ۱۱/۱ درصد در گروه سنی ۳۱-۴۰ سال، ۱۱/۱ درصد در گروه سنی ۴۱-۵۰ سال و ۲/۲ درصد در گروه سنی ۵۱ سال به بالا قرار گرفته اند. بر اساس این جدول و توزیع آن، بیشترین درصد افرادی که در نزاع دسته جمعی مشارکت داشته اند در گروه سنی ۲۱-۳۰ سال و با ۶۶/۷ درصد و کمترین درصد افرادی که در گروه سنی ۵۱ به بالا قرار دارند با ۲/۲ درصد.

جدول شماره ۱: توزیع پاسخگویان بر حسب سن

سن	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد فراوانی تجمعی
۲۰-۱۱	۸	۸/۹	۸/۹	۸/۹
۳۰-۲۱	۶۰	۶۶/۷	۶۶/۷	۷۵/۶
۴۰-۳۱	۱۰	۱۱/۱	۱۱/۱	۸۶/۷
۵۰-۴۱	۱۰	۱۱/۱	۱۱/۱	۹۷/۸
۵۱ به بالا	۲	۲/۲	۲/۲	۱۰۰
تعداد کل	۹۰	۱۰۰	۱۰۰	

تحصیلات: بر اساس نتایج به دست آمده، از مجموع ۹۰ نفر پاسخگوی مرد مورد بررسی در این تحقیق به ترتیب حدود ۴/۴ درصد افراد بی سواد هستند، ۴۴/۴ درصد افراد زیر دیپلم، ۲۸/۹ درصد افراد دیپلم، ۱۱/۱ درصد افراد فوق دیپلم و ۱۱/۱ درصد افراد لیسانس هستند. توزیع میزان تحصیلات افراد جامعه مورد مطالعه نشان می‌دهد بیشترین فراوانی در گروه افراد زیر دیپلم هستند.

جدول شماره ۲: توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد فراوانی تجمعی
بی سواد	۴	۴/۴	۴/۴	۴/۴
زیر دیپلم	۴۰	۴۴/۴	۴۴/۴	۴۸/۹
دیپلم	۲۶	۲۸/۹	۲۸/۹	۷۷/۸

۸۸/۹	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۰	فوق دیپلم
۱۰۰	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۰	لیسانس
	۱۰۰	۱۰۰	۹۰	تعداد کل

وضعیت تأهل: بر اساس نتایج به دست آمده، از مجموع ۹۰ نفر پاسخگوی مرد مورد بررسی در این تحقیق به ترتیب حدود ۴۲/۲ درصد متأهل، ۵۳/۳ درصد مجرد و ۴/۴ درصد همسر طلاق داده هستند. توزیع وضعیت تأهل افراد جامعه مورد مطالعه نشان می‌دهد بیشترین فراوانی در بین مجردین است.

جدول شماره ۳: توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل

وضعیت تأهل	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد فراوانی تجمعی
متأهل	۳۸	۴۲/۲	۴۲/۲	۴۲/۲
مجرد	۴۸	۵۳/۳	۵۳/۳	۹۵/۶
همسر طلاق داده	۴	۴/۴	۴/۴	۱۰۰
تعداد کل	۹۰	۱۰۰	۱۰۰	

وضعیت اشتغال: بر اساس نتایج به دست آمده، از مجموع ۹۰ نفر پاسخگوی مرد مورد بررسی در این تحقیق به ترتیب ۳۵/۶ درصد بیکار و ۶۴/۴ درصد شاغل هستند. توزیع وضعیت اشتغال افراد جامعه مورد مطالعه نشان می‌دهد بیشترین فراوانی در بین شاغلین است.

جدول شماره ۴: توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال

وضعیت اشتغال	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد فراوانی تجمعی
بیکار	۳۲	۳۵/۶	۳۵/۶	۳۵/۶
شاغل	۵۸	۶۴/۴	۶۴/۴	۱۰۰

تعداد کل	۹۰	۱۰۰	۱۰۰

مشارکت در نزاع: بر اساس نتایج به دست آمده، از مجموع ۹۰ نفر پاسخگوی مرد مورد بررسی در این تحقیق به ترتیب ۴۱/۱ درصد در نزاع دوستانه، ۱۸/۹ درصد در نزاع قومی، ۱۰ درصد در نزاع ناموسی، ۱۶/۷ درصد در نزاع خیابانی و ۱۳/۳ درصد در نزاع شغلی مشارکت داشته اند. توزیع وضعیت مشارکت در نزاع افراد جامعه مورد مطالعه نشان می دهد بیشترین فراوانی در بین نزاع دوستانه است.

جدول (۵) توزیع پاسخگویان بر حسب مشارکت در نزاع

نزاع شرکت کرده	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد فراوانی تجمعی
نزاع دوستانه	۳۷	۴۱/۱	۴۱/۱	۴۱/۱
نزاع قومی	۱۷	۱۸/۹	۱۸/۹	۶۰
نزاع ناموسی	۹	۱۰	۱۰	۷۰
نزاع خیابانی	۱۵	۱۶/۷	۱۶/۷	۸۶/۷
نزاع شغلی	۱۲	۱۳/۳	۱۳/۳	۱۰۰
تعداد کل	۹۰	۱۰۰	۱۰۰	

دفعات شرکت در نزاع: بر اساس نتایج به دست آمده، از مجموع ۹۰ نفر پاسخگوی مرد مورد بررسی در این تحقیق به ترتیب ۳۵/۶ درصد فقط یک مرتبه در نزاع شرکت داشته اند، ۲۲/۲ درصد دو مرتبه، ۸/۹ درصد سه مرتبه، ۱۱/۱ درصد چهار مرتبه و ۲۲/۲ درصد بیش از پنج مرتبه در نزاع شرکت داشته اند. توزیع وضعیت مشارکت در نزاع افراد جامعه مورد مطالعه نشان می دهد بیشترین فراوانی در بین کسانی است که فقط یکبار در نزاع شرکت کرده اند.

جدول شماره ۶: توزیع پاسخگویان بر حسب دفعات شرکت در نزاع

درصد فراوانی تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	نزاع شرکت کرده
۳۵/۶	۳۵/۶	۳۵/۶	۳۲	فقط یک مرتبه
۵۷/۸	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۰	دو مرتبه
۶۶/۷	۸/۹	۸/۹	۸	سه مرتبه
۷۷/۸	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۰	چهار مرتبه
۱۰۰	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۰	بیش از پنج مرتبه
	۱۰۰	۱۰۰	۹۰	تعداد کل

یافته های استنباطی:

بین کنترل اجتماعی والدین و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین کنترل اجتماعی والدین و نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig به دست آمده (۰/۰۱۶) کمتر از آلفای (۰/۰۵) می باشد بنابراین فرضیه تأیید شده است، یعنی رابطه معناداری بین کنترل اجتماعی والدین و نزاع دسته جمعی وجود دارد.

جدول شماره ۷: بررسی رابطه بین کنترل اجتماعی والدین و نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
کنترل اجتماعی والدین	۶/۰۲۵	۰/۰۱۶

نزاع دسته جمعی

بین کنترل اجتماعی پلیس و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین کنترل اجتماعی پلیس و نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig به دست آمده (۰/۰۰۰) کمتر از آلفای (۰/۰۵) می باشد، بنابراین فرضیه تأیید شده است، یعنی رابطه معناداری بین کنترل اجتماعی پلیس و نزاع دسته جمعی وجود دارد.

جدول شماره ۸: بررسی رابطه بین کنترل اجتماعی پلیس و نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
کنترل اجتماعی پلیس نزاع دسته جمعی	۱۳/۵۶۱	۰/۰۰۰

بین تعریف مثبت نزاع و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین تعریف مثبت نزاع و نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig به دست آمده (۰/۰۰۲) کمتر از آلفای (۰/۰۵) می باشد، بنابراین فرضیه تأیید شده است، یعنی رابطه معناداری بین تعریف مثبت نزاع و نزاع دسته جمعی وجود دارد.

جدول شماره ۹: بررسی رابطه بین تعریف مثبت نزاع و نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
تعریف مثبت نزاع نزاع دسته جمعی	۱۰/۱۷۷	۰/۰۰۲

بین تماشای فیلم سینمایی اکشن و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین تماشای فیلم سینمایی اکشن و نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن

رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig به دست آمده (۰/۰۷۷) بزرگ تر از آلفای (۰/۰۵) می باشد، بنابراین فرضیه تأیید نشده است، یعنی رابطه معناداری بین تماشای فیلم سینمایی اکشن و نزاع دسته جمعی وجود ندارد.

جدول شماره ۱۰: بررسی رابطه بین تماشای فیلم سینمایی اکشن و نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
تماشای فیلم سینمایی اکشن نزاع دسته جمعی	۳/۱۹۴	۰/۰۷۷

بین بازی های رایانه ای اکشن و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین بازی های رایانه ای اکشن و نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig به دست آمده (۰/۳۴۵) بزرگ تر از آلفای (۰/۰۵) می باشد، بنابراین فرضیه تأیید نشده است، یعنی رابطه معناداری بین بازی های رایانه ای اکشن و نزاع دسته جمعی وجود ندارد.

جدول شماره ۱۱: بررسی رابطه بین کنترل اجتماعی والدین و نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
بازی های رایانه ای اکشن نزاع دسته جمعی	۰/۹	۰/۳۴۵

بین فیزیک افراد و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین فیزیک افراد و نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig به دست آمده (۰/۰۲۶) کمتر از آلفای (۰/۰۵) می باشد، بنابراین فرضیه تأیید شده است، یعنی رابطه معناداری بین فیزیک افراد و نزاع دسته جمعی وجود دارد.

جدول (۱۲) بررسی رابطه بین فیزیک افراد و نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
فیزیک افراد نزاع دسته جمعی	۵/۰۹۸	۰/۰۲۶

بین بیکاری و نزاع دسته جمعی رابطه معنی دار وجود دارد. جهت سنجش رابطه بین بیکاری و گرایش به نزاع دسته جمعی از آزمون معنادار بودن رگرسیون استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد. با توجه به اینکه sig ب دست آمده (۰/۴۱۲) بزرگتر از آلفای (۰/۰۵) می باشد، بنابراین فرضیه تأیید نشده است، یعنی رابطه معناداری بین بیکاری و گرایش به نزاع دسته جمعی وجود ندارد.

جدول (۱۳) بررسی رابطه بین کنترل اجتماعی والدین و گرایش به نزاع دسته جمعی

متغیرها	مقدار f	سطح معناداری
بیکاری نزاع دسته جمعی	۰/۶۷۸	۰/۴۱۲

نتیجه گیری و پیشنهادها

سوال اصلی تحقیق این بود که چرا نزاع دسته جمعی در شهرستان شاهرود زیاد است و همه ساله قربانی می گیرد. برای پاسخ دادن به این سوال ما از الگویی بر گرفته شده از مکتب اثبات گرا استفاده کرده ایم. اثبات گرایان سه رویکرد برای تبیین جرم و انحراف در نظر می گیرند آنها با نظریه های کنترل اجتماعی و یادگیری اجتماعی و فشار اجتماعی به تبیین جرم و انحراف پرداخته اند. بنابر این با مد نظر قرار دادن عوامل اجتماعی به عنوان منبعی وابسته به این سه رویکرد به مطالعه نزاع دسته جمعی پرداختیم. اینکه عوامل اجتماعی به عنوان خصیصه ای بر خاسته از متن جامعه به چه میزان باعث گرایش مردان شهرستان شاهرود به نزاع دسته جمعی

می شود. بنابراین فرضیات خود را بر این اساس پروواندیم. می توان با توجه به نتایج و یافته های تحقیق به این سوال این گونه پاسخ داد که در شهرستان شاهرود به خاطر کنترل کم خانواده ها و پلیس روی افراد جامعه و بودن تعریف مثبت نزاع در بین اهالی این منطقه و گرایش افراد قوی هیکل و قلدر به نزاع سبب وقوع نزاع در این شهرستان می باشد. یافته های این تحقیق نشان داد که از هفت فرضیه ساخته شده که هر کدام بر گرفته شده از یک نظریه بوده اند، چهار فرضیه اثبات شده اند که رابطه معناداری بین (کنترل اجتماعی والدین با نزاع دسته جمعی، کنترل اجتماعی پلیس با نزاع دسته جمعی، تعریف مثبت نزاع با نزاع دسته جمعی و افراد قوی هیکل با نزاع دسته جمعی) می باشد، همچنین بین فرضیه های (فیلم های سینمایی اکشن با نزاع دسته جمعی، بازی های رایانه ای اکشن با نزاع دسته جمعی و بیکاری با نزاع دسته جمعی) هیچ رابطه ای وجود نداشته و این فرضیه ها رد شدند. با توجه به اینکه هیچ تحقیق مشابهی با این تحقیق انجام نشده بود و ما توانایی مقایسه نتایج آن را با تحقیق حاضر نداشته ایم اما همچنان که در پیشینه تحقیق ذکر شد، تحقیقاتی در این قسمت از تحقیق وجود داشته که به بررسی علل نزاع از دیدگاه های مختلف پرداخته بودند و تحقیقاتی وجود داشت که در نتیجه گیری این تحقیقات با تحقیق حاضر مشابهت هایی وجود داشتند و به شرح ذیل می باشد:

پژوهشی که توسط خراطها و جاوید در سال ۱۳۸۴ در شهر تهران انجام گرفت، که یافته های این تحقیق و پژوهش نشان می دهد عواملی نظیر وجود آسیب ها و مسائل اجتماعی، ضعف در کنترل و نظارت اجتماعی، کژکارکردهای برخی نهادها و سازمان ها، عدم حاکمیت قانون، پراکندگی و فراوانی کانون های نزاع و درگیری از عوامل مهم بروز نزاع و درگیری در شهر تهران هستند. با توجه به نتایج پژوهش خراطها و جاوید و نتایج تحقیق حاضر که در سطور بالا ذکر شده است نشان می دهد که این دو تحقیق در بعد کنترل اجتماعی به یک نتیجه دست یافتند، یعنی در شهرستان شاهرود همانند شهر تهران، در فرایند کنترل

اجتماعی ضعف وجود داشته و کنترل اجتماعی یکی از عوامل مهم در بروز نزاع و درگیری در این دو منطقه بوده است.

مطالعه ای که توسط نظری در شهرستان های منتخب استان ایلام در سال ۱۳۸۶ انجام گرفت که یافته های این پژوهش نشان می دهد الف) گرایش به نزاع در بین جامعه مورد بررسی متوسط به بالا بوده است ب) از بین متغیرهای مستقل مطرح شده، تأثیر کل متغیرهای پرخاشگری و قوم گرایی (به میزان برابر) بر متغیر گرایش به نزاع جمعی، بیش از سایر متغیرها بوده است ج) تأثیر متغیرهای کنترل اجتماعی به گرایش به نزاع جمعی کاهنده بوده است. با توجه به نتایج تحقیق نظری و نتایج تحقیق حاضر که در سطور بالا ذکر شده است نشان می-دهد که این دو تحقیق در بعد کنترل اجتماعی به یک نتیجه دست یافتند، یعنی کنترل اجتماعی والدین می تواند بر وقوع نزاع دسته جمعی اثر کاهنده یا افزایشنده داشته باشد. بدین صورت که افزایش کنترل از سوی والدین باعث کاهش گرایش فرزندان به نزاع گردد و یا بالعکس. با توجه به نتایج و مقایسه هایی که با مطالعات بالا و پیشینه تحقیق صورت گرفته می توان به این نکته اشاره کرد در این تحقیق بحث تعریف مثبت نزاع و افراد قوی هیکل یکی از بحث های جدیدی است که محقق به آن پرداخته و در این شهرستان این فرضیه ها ثابت شده است.

پیشنهاد های کاربردی: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۱- ایجاد انجمن های آموزشی متناسب از سوی مراکز آموزش و پرورش، سازمان تبلیغات اسلامی و نیروی انتظامی شهرستان در رابطه با آموزش و اطلاع رسانی به والدین و جوانان در محلات و روستاهای نزاع گر و عموم مردم در زمان های معین به خصوص ماه های محرم و رمضان که بیشتر جمعیت مناطق این شهرستان در مساجد و حسینیه ها هستند و با استفاده از سخنرانی ها و میزان اثر گذاری سخنان روحانیون در مراسم مذهبی، می توان به پیامدهای مختلف این موضوع و اثر آن بر زندگی و جامعه پرداخت.

- ۲- سنجش میزان تأثیر پذیری اهالی مناطق این شهرستان از آموزش های ارائه شده توسط کارشناسان و رفع معایب نوع آموزش در بین اهالی این مناطق.
- ۳- تلاش و برنامه ریزی به منظور ارتقاء سطح امنیت اجتماعی شهرستان.
- ۴- آموزش به کودکان و نوجوانان در محیط های آموزشی و مدارس، آشنا کردن آنها با معضلات و پیامدهای مرتبط با نزاع دسته جمعی و عضویت در گروه های بزهکار.
- ۵- آموزش افراد جامعه نسبت به حل و فصل مسأله نزاع و نحوه آرام کردن افراد جهت کاهش پیامدهای آن همانند: انتقام جویی، نزاع های دنباله دار، تخریب اموال طرفین نزاع و...
- ۶- پخش برنامه های متناسب و اطلاع رسانی مستمر درباره تبعات و پیامدهای نزاع توسط صدا و سیمای استان سمنان و استفاده از نظر کارشناسان و فرماندهان انتظامی در گفتگوهای ویژه تلویزیونی.
- ۸- برنامه ریزی برای اوقات فراغت افراد شهرستان به خصوص جوانان شهرستان شاهرود.
- ۹- راه اندازی مراکز فرهنگی، هنری در سطح شهرستان و حمایت همه جانبه مسئولین از فعالیت این مراکز.
- ۱۰- تهیه فیلم مستند از صحنه های دلخراش نزاع و درگیری.
- ۱۱- تهیه فیلم مستند از نحوه برخورد با مجرمین و افراد نزاع گر.
- ۱۲- برگزاری مسابقات ورزشی در طی هر فصل از سال و اهداء جوایز به قهرمانان.
- ۱۳- تقویت حضور پلیس در نقاط نزاع خیز به صورت مقطعی (افزایش گشت زنی در محلات و روستاهای نزاع گر) و دائمی (دایر کردن ایستگاه های انتظامی سیار و کانکس های پلیس در محلات و چهارراه ها، احداث کلانتری و پاسگاه انتظامی در مناطق نزدیک به محلات و روستاهای نزاع گر).
- ۱۴- نصب و راه اندازی دوربین های نظارتی در نقاط مختلف سطح شهر (سر چهار راه ها، میادین، خیابان پر ازدحام، مکان های تفریحی و ورزشی و مراکز خرید و ...).

- ۱۵- تعیین تقویم مناسبی از سوی فرماندهی شهرستان و تصمیم گیری در خصوص نحوه کنترل مراسم عزاداری و اعزام نیرو در مراکز تفریحی در ایام سال به خصوص سیزدهم فروردین.
- ۱۶- شناسایی به موقع اختلاف ها و موضوعاتی که سبب نزاع در روستاها و محلات شده و اتخاذ تدابیر امنیتی در راستای جلوگیری از وقوع نزاع و برخورد با عاملان نزاع و اخلال گر در روابط بین خانواده ها.
- ۱۷- افزایش توان انتظامی در یگان امداد و ایجاد یگان ویژه جهت حضور به موقع در محل های وقوع نزاع و توانایی برای اعزام نیروی کارآمد به نقاط نزاع گر در روستاهای مختلف شهرستان از طریق هلی برد.
- ۱۸- تصویب قوانین مرتبط برای حمایت از افسران و نیروهای پلیس در برابر افراد نزاع گر و حمایت همه جانبه قانون از افسران پلیس در برخورد با عاملین نزاع.
- ۱۹- تلاش در جهت جمع آوری سلاح های سرد مورد استفاده سرنشینان وسایل نقلیه شخصی و عمومی.
- ۲۰- تلاش در جهت جمع آوری سلاح های گرم موجود در سطح شهرستان.
- ۲۱- برگزاری کلاس های آموزشی برای افسران و نیروهای انتظامی در جهت مقابله و آرام کردن افراد نزاع گر در زمان نزاع دسته جمعی در سطح شهرستان.
- ۲۲- شناسایی افراد شرور و نزاع و برخورد قاطع و قانونی با این افراد در مجامع قانونی.
- ۲۳- انجام پروژه های تحقیقاتی در زمان های معین برای شناسایی عوامل جرم زا در سطح شهرستان.
- ۲۴- شناسایی گروه های بزه در سطح شهرستان و تلاش در اصلاح افراد آن.
- ۲۵- تلاش جهت رفع خرده فرهنگ حمل سلاح از طریق برخورد قانونی و شدید با حاملین سلاح سرد در سطح شهرستان.

فهرست منابع

- آذربایجانی، مسعود و همکاران (۱۳۸۵). روانشناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- آزاد ارامکی، تقی (۱۳۸۱). نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما).
- باقری، قادر زاده (۱۳۸۷). آسیب‌شناسی منازعه، یاسوج: دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کهگیلویه و بویر احمد.
- بخشنده، مجتبی و مرادی، گلمراد و رستمی زاده، الهام (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین استفاده از رسانه‌های دیداری و حمل سلاح‌های سرد توسط جوانان پسر در مناطق حاشیه‌ای شهر یاسوج، دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کهگیلویه و بویر احمد.
- پورافکاری، نصرالله (۱۳۸۳). نزاع‌های جمعی محلی، مجموعه مقالات اولین همایش ملی طرح مسایل جامعه‌شناسی ایران، تهران: انتشارات علامه طباطبایی.
- توسلی، غلامعباس (۱۳۸۰). نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

- جرج ولد، توماس برنارد و جفری اسنیپس، ترجمه علی شجاعی با مقدمه محمد آشوری (۱۳۸۰). جرم شناسی نظری (گذری بر نظریه های جرم شناسی)، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.
- خراطها، سعید (۱۳۸۵). بررسی علل و عوامل جامعه شناختی بروز نزاع و درگیری و پیامدهای آن در شهر تهران، طرح پژوهش منتشر نشده، تهران: معاونت اجتماعی و ارشاد ناجا.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۲). تکنیک های خاص تحقیق در علوم اجتماعی، تهران: نشر انتشار.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۶). روش های تحقیق در علوم اجتماعی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- سلیمی، علی و داوری، محمد (۱۳۸۵). جامعه شناسی کجروی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- صدیق سروستانی، رحمت الله (۱۳۸۶). آسیب شناسی اجتماعی (جامعه شناسی انحرافات)، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).
- عبدالهی، محمد و چلبی، مسعود (۱۳۷۳). طرح تحقیق توصیف و تعیین جامعه شناختی نزاع جمعی در استان لرستان، استانداری لرستان.
- گیدنز، آنتونی. ترجمه منوچهر صبوری (۱۳۷۶). جامعه شناسی، تهران: نشر نی.
- محمدی اصل، عباس (۱۳۸۸). نظریه های جامعه شناسی، تهران: انتشارات جامعه شناسان.
- نظری، جواد (۱۳۸۶). تبیین جامعه شناسی میزان گرایش به نزاع جمعی در استان ایلام، معاونت اجتماعی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا): انتشارات آشنایی.